

Kiekeboe: zoeken en gevonden worden

Overdenking zondag 11 september 2016, Ledevaertkerk Chaam
Ds. Sara Dondorp

Eerste Schriftlezing: Exodus 32: 7-16

Tweede Schriftlezing: Lucas 15: 1-10

Inleiding

Zoeken en gevonden worden, is vandaag het thema. We lezen uit Exodus over Gods reactie op het Gouden Kalf. Mozes is boven op de berg. Het volk is beneden. Ze weten niet meer hoe ze God kunnen vinden en bedenken maar wat. En boven op die berg zoekt God zijn volk, maar ze zijn afgedwaald. God begrijpt hen niet meer, kan hen niet meer vinden. Dan is het Mozes die God helpt: Exodus 32: 7-14 Ook de evangeliëlezing gaat vanmorgen over zoeken en vinden. Of zoeken en gevonden worden. Jezus vertelt twee verhalen: over een verloren schaap en over een verloren penning, of drachme. Het derde verhaal, over de verloren zoon, hoort bij het drieluik. Dat verhaal lezen we vandaag niet.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Allemaal kennen we het spelletje 'kiekeboe!' Je verstopt je achter een zakdoek, of achter iets anders, de kleine peuter doet alsof je helemaal weg bent, je komt achter de zakdoek vandaan en roept Kiekeboe! En de peuter kraait het uit van plezier. Gevonden! Helemaal blij. Alles is weer goed. Prachtig is dat. En laten we eerlijk zijn, zouden we eigenlijk niet nog steeds zo als die peuter willen zijn? Hoe graag willen we niet gevonden worden. Volgens mij is het een heel diep verlangen, van kleins af aan. Telkens wanneer je je verloren voelt, of je weet het even niet, dan voel je dat verlangen om gevonden te worden.

Dat verlangen dat er iets of iemand is die raad weet. Als je bent verdwaald of bent afgedwaald wil je niets liever dan gevonden worden. Dat verlangen is volgens mij de achtergrond van de twee verhalen die we vandaag lezen. Het volk Israël is onderweg. Ze zijn bevrijd uit Egypte, en nu zijn ze onderweg naar het beloofde land. Maar dat is nog nergens in zicht. Het is allemaal onzekerheid waar ze mee te maken hebben. Hun grote leider zit boven op de berg, in conferentie met God. Ze weten het even niet meer. Ze verlangen naar contact, naar ontmoeting, naar bevestiging. Het liefst willen ze hun bevrijder op een voetstuk zetten. Vereren als een grote, sterke held. Maar God, die hun bevrijder is, wil niet afgebeeld worden, wil zelfs niet bij name genoemd worden. God is een abstracte God. Een God die zich niet zomaar laat vangen door een beeld, of zelfs door een ideaalbeeld, zoals superheld. Wat moet je daar mee, met zo'n God? Dat is moeilijk. Of in elk geval moeilijk uit te leggen aan gewone mensen. Het volk is van de rechte weg afgedwaald, door God in het gouden kalf te gaan vereren. Maar wij, die leven in een beeldcultuur, kunnen die dwaling wel begrijpen.

Wie God is, wat God doet, is niet eenvoudig uit te leggen. Dat ervaren wij moderne mensen in onze tijd ook. Hoe leg je uit dat God kracht en troost kan geven, of vertrouwen; hoe vertel je dat tegen mensen die zelf niet geloven? Ik denk aan een gesprek dat Beatrice de Graaf onlangs had met Matthijs van Nieuwkerk.¹ Zij benadrukte dat geloof ook kan helpen in tijden van gevaar. Ik geef weer wat ik me ervan herinner.

1 De Wereld Draait Door, vrijdag 2 september 2016

Matthijs snapte het niet. Wat heb je daaraan, als je in Brussel in de metro zit? Zo'n bom raakt toch gelovigen en ongelovigen allebei? Ja, dat is waar, maar door samen met elkaar stil te staan bij Gods trouw en Gods liefde, krijg je vertrouwen in elkaar. En durf je vervolgens de metro weer in te gaan. Durf je het leven onder ogen te zien, inclusief de risico's. Durf je samen met elkaar verder te gaan. heb je steun aan elkaar. Volgens mij snapte Matthijs het niet helemaal. Het is ook niet concreet. Het is geen garantie of verzekering. Geloof is een onbegrijpelijk soort van vertrouwen. Niet vast te pakken, niet af te beelden. Maar het kan wel een antwoord zijn op het verlangen om gezien te zijn. "Kijk God, achter deze zakdoek zit ik! Ziet u mij? Kunt u mij vinden?"

Of is het God die boven op de berg achter een zakdoek zit, en hoopt dat wij voorbij die zakdoek kijken? Dat vind ik het mooie van dit Gouden Kalf-verhaal. Het verlangen gevonden te worden, komt van twee kanten. God verlangt net zo goed gevonden te worden door het volk. Daarom doet het zo'n pijn dat het volk verkeerd zoekt. God wordt niet gevonden in heldenverering of in grootspraak. Juist omdat God ernaar verlangt om gevonden te worden, volgt er een enorme woede uitbarsting. Ze hebben het helemaal verkeerd begrepen. Ze zoeken God niet op de juiste manier. Er dreigt een kloof. Ontmoeting lijkt onmogelijk. Mozes pleit voor het volk. Gun ze nu een beetje geduld, anders hebt u ze helemaal voor niets bevrijd..... En dan gebeurt er iets onvoorstelbaars. God bekeert zich. Over straf wordt niet meer gesproken. God ziet er van af. En Mozes daalt de berg af met de stenen tafels. Weliswaar was het volk afgedwaald van de rechte weg, het is God die zich bekeert, die zich bedenkt en zich milder stemt. God zelf bekeert zich, komt terug op zijn oorspronkelijke plan, om vervolgens het afvallige volk weer te kunnen bereiken. Er kan weer gezocht en gevonden worden. Het volk, dat zo graag een concrete God wilde, kan verder zoeken, zoeken naar die ongrijpbare God die liefde is, kan weer gevonden worden door Gods bevrijdende liefde. Om zo opnieuw te proberen de rechte weg te vinden.

Zoeken en gevonden worden. Wat heb je ervoor over om te zoeken wat verloren is gegaan? De herder in het verhaal dat Jezus vertelt, heeft er veel voor over. Zijn hele kudde laat hij achter. Dat is ongehoord. Voor dat ene schaap! Waarschijnlijk weet de herder dat het schaap gevonden wil worden. Al het andere is onbelangrijk. Binnen de beeldspraak van het verhaal kan je zeggen: al die andere schapen zijn er al. Die zijn al gevonden. Dat ene, arme schaap dat is afgedwaald, daar gaat het juist om. Dat is degene die een kans moet krijgen er weer bij te horen. Vandaar ook die immens grote vreugde als het gevonden wordt. Datzelfde geldt voor het muntstuk. De vrouw heeft er alles voor over om het te vinden. Ze houdt een volledige voorjaars schoonmaak. Of – in deze tijd van het jaar – najaars schoonmaak... Een drachme is ongeveer het dagloon van een arbeider. Voor een eenvoudige huisvrouw is dat dus heel wat. Opvallend is wat ze doet als de drachme gevonden is. Dan geeft ze een groot feest. Misschien kost dat feest wel meer dan een drachme. Maar daar gaat het niet om. Het gaat om de vreugde. De grote vreugde dat gevonden is wat verloren leek.

Zoeken en gevonden worden leidt tot grote vreugde. Dat is wat het evangelieverhaal toevoegt aan het verhaal over Mozes. Wie verdwaald was, wat verdwenen was, is weer gevonden. Dat is fantastisch! Dat moet gevierd worden! Maar wie is er nu eigenlijk verdwenen? Traditioneel lezen we het verhaal alsof wij mensen verdwaald zijn. De goede Herder is zo goed om ons te gaan zoeken en ons weer op te nemen in de kudde. Maar dat zoeken en gevonden worden gaat twee kanten op. Dat bleek uit het verhaal van Mozes op

de berg. God, die als een goede herder is, wil ook door ons gevonden worden. En dat lijkt in onze tijd minder vanzelfsprekend dan vroeger. Zien wij God nog wel, in de wereld om ons heen? Velen, ook gelovigen, menen van niet.

We zien een heleboel ellende in de wereld en vragen ons af waarom God niets doet. Dat blijft een lastige vraag, maar de meeste ellende hebben we zelf veroorzaakt. Direct of indirect. Je kunt ook op een andere manier kijken. Niet naar alles wat mis gaat, maar naar wat er, ondanks de ellende die er ook is, toch nog goed en mooi is. Het ligt er helemaal aan waar je kijkt. Misschien is God wel dichterbij dan we denken. De verloren penning werd tenslotte gewoon in huis gevonden. Daar waar vriendschap heerst en liefde, daar woont God. Overal waar mensen oprechte aandacht voor elkaar hebben, waar mensen elkaar de ruimte geven, waar mensen iets voor een ander over hebben, waar mensen elkaar genegenheid geven, al is het maar in hele kleine dingen. Overal waar mensen elkaar werkelijk zien, elkaar serieus nemen, daar is Gods Geest aanwezig, daar laat God zich vinden. Dus ook in een blik van vertrouwen in de Brusselse metro, of in een vriendelijk gebaar in de rij op Schiphol. Zelfs in een uitgestoken hand op de puinhopen van Aleppo. Of simpelweg als je 'dankjewel' zegt wanneer iemand je helpt. Het zit hem juist in de kleine dingen.

Zo kom ik weer terug bij het spelletje 'Kiekeboe'. Ik herinner me dat ik, jaren geleden, eens door de stad fietste. Op dat moment was ik nogal neerslachtig, waarom weet ik niet meer. Hoe dan ook, voor mij reed een moeder met een klein kindje. Het kind keek om zich heen en draaide zich ook om naar achteren. Ze zag mij fietste en trakteeerde mij op een stralende glimlach. Zo'n onbekommerde glimlach die alleen hele jonge kinderen hebben. Je kunt niet anders dan terug lachen. Alsof het een spelletje Kiekeboe was. Hallo, dank je wel! Die glimlach was op dat moment een glimlach van God. Vanaf dat moment was ik helemaal opgevrolijkt. Daar waar liefde heerst en genegenheid, daar is God te vinden. Amen